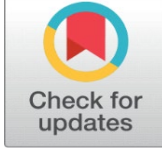
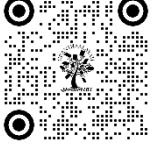

ಪ್ರಚಲಿತ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯತೆಯ ವಾಗ್ವಾದಗಳು

GENDER-BASED DEBATES IN POPULAR DOLL SONGS

Chandrappa Sobati

ABSTRACT

ಡೊಳ್ಳುಕಲೆ ಪುರುಷರ ಕಲೆ. ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಡೊಳ್ಳು ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಈ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಈ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಷೇಧಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದವು. ಇವತ್ತು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಯಾವುದೇ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಷೇಧಗಳು ಡೊಳ್ಳುಕಲೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಗಮಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಕಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರದ ಸಂದರ್ಭ, ಮನರಂಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಹಣ ಗಳಿಕೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಂದರೆ, ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಇವತ್ತು ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರೇ ತುಸು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೂ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಆಗಲಾರದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಣ ತೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಹ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಗಮನದ ಬಗ್ಗೆ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ 'ಸ್ವೀಕರಣ' ಮತ್ತು 'ನಿರಾಕರಣ'ಯ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ. ಈ ದೋರಣೆ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಣೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ವಿಭಿನ್ನ ವಾಗ್ವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೂ ಪ್ರದರ್ಶನದರೀತಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಸರಿ. ಆದರೆ ಇದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಾರಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು

DOI

10.29121/shodhkosh.v5.i4.2024.4255

Funding: This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Copyright: © 2024 The Author(s). This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

With the license CC-BY, authors retain the copyright, allowing anyone to download, reuse, re-print, modify, distribute, and/or copy their contribution. The work must be properly attributed to its author.

ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಾಲುತದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಲುತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಜನಪ್ರಿಯ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಕೇವಲ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಈಕೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವ ವಾದಗಳಿವೆ. ಈ ವಾದವನ್ನು ಸಹ ಸಾರಸಗಟಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾರಂಪರಿಕ

1. ಪ್ರವೇಶ:

ಡೊಳ್ಳುಕಲೆ ಪುರುಷರ ಕಲೆ. ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಡೊಳ್ಳು ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಈ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಈ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಷೇಧಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದವು. ಇವತ್ತು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಯಾವುದೇ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಷೇಧಗಳು ಡೊಳ್ಳುಕಲೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಗಮಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಕಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರದ ಸಂದರ್ಭ, ಮನರಂಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಹಣ ಗಳಿಕೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಂದರೆ, ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಇವತ್ತು ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರೆ ತುಸು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೂ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಆಗಲಾರದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಣ ತೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಹ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಇಂತಹ ಹಲವು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಗಮನದ ಬಗ್ಗೆ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ 'ಸ್ವೀಕರಣ' ಮತ್ತು 'ನಿರಾಕರಣ'ದ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ. ಈ ದೋರಣೆ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಣೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ವಿಭಿನ್ನ ವಾಗ್ವಾದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದರೂ ಪ್ರದರ್ಶನದರೀತಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಸರಿ. ಆದರೆ ಇದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಾರಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಾಲುತದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹಾಲುಮತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಜನಪ್ರಿಯ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಕೇವಲ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಈಕೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವ ವಾದಗಳಿವೆ. ಈ ವಾದವನ್ನು ಸಹ ಸಾರಸಗಟಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ 'ಪುರುಷರ ಮನಸ್ಸಿ' ಕಾರಣವೆ ಹೊರತು ಆಕೆಯ ಕಲಾಪಯಣದ ಅಥವಾ ಕಲಾಚರಿತ್ರೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲ. ಪುರುಷರ ರಾಜಕಾರಣವಿದು. ಆದರೆ, ಈ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಾಸ್ತವದ ಚರ್ಚೆ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಮಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಹುನ್ನಾರ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವಕೇಂದ್ರಿತ ಪುರುಷ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಜನಪ್ರಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನಿರಾಕರಣೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಲಾ ನಿಷೇಧದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಹ ಈ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿ'ಯೆಂದು ನೋಡದೆ ಕೇವಲ 'ಮನರಂಜನೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ'ಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಥವಾ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣಗಳಿಕೆಯ ಮನರಂಜನೆ, ಯುವಕರ ಕೇಳುಗ ಆಸಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮನರಂಜನೆ, ವಿಕೃತ ಮನರಂಜನೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈಕೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸಹ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಥನಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಈಕೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಶೂನ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ವಾಗ್ವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಡುವೆ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಆಗಮನ ಮತ್ತು ಪಯಣದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದರೆ ಈಕೆಯು ಅಮಾಯಕಳಾಗಿ, ಪುರುಷನ ಬಲಿಪಶುವಾಗಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ಬಳಕೆದಾರಳಾಗಿ, ಗುಲಾಮಳಾಗಿ, ಶೋಷಿತಳಾಗಿ, ಅಮಾಯಕಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಕೇಂದ್ರಿತ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರನ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇವತ್ತೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿಲ್ಲ. ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಎನ್ನುವ ವಾತಾವರಣವೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ 'ಮಹಿಳಾ ಅಸ್ತಿತ್ವ'ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ 'ಹಾಲುಮತ ಚರಿತ್ರೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವ 'ಸಮರ್ಥ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ'ದಾರಳಾಗಿ ಈಕೆಯು ರೂಪಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಈ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಪವಾದಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಆದಷ್ಟುಬೇಗ ಈ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಈ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಮೀರುವ ಹಂಬಲವುಳ್ಳ ಮಹಿಳಾ ಹಾಡುಗಾರರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲಿನದಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರರಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದು ತಮ್ಮದೆಯಾದ ಕಲಾ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು

ಅನೇಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯು ಮಹಿಳೆಯರ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸಬಗೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ. 'ನಾಹೆಚ್ಚು- ನೀಹೆಚ್ಚು', 'ಪುರುಷ ಹೆಚ್ಚೋ, ಮಹಿಳೆ ಹೆಚ್ಚೋ' ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯ ಶೈಲಿಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಇದರ ತೀವ್ರತೆಯ ಮುಂದೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಾಡುಗಳು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ದೋರಣೆ. ಹೀಗೆ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವರ ಕಾರ್ಯ. ಇದರಿಂದಲೂ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಪಠ್ಯದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯಾಯ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ 'ವಿಕೃತಸ್ವರೂಪ'ದತ್ತ ಪಯಣಿಸಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಲ್ಲಿ 'ವಿಕೃತಸ್ವರೂಪ' ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಡೊಳ್ಳು ವಾದ್ಯದ ಬಡಿತ, ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಶೈಲಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಪಾರಂಪರಿಕ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿದವು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಹಿಂಡಗಟ್ಟಿ ತಿರುಗುವರೊ ಪೂರಾ”2

1364

ನೋವು ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು 'ಕೇಳುಗರ'ಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಕೇಳುಗರಲ್ಲಿ ಮುಜುಗರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೇನಾ? ಇದು ಕಲಾ ಚಹರೆಗೆ ಒಳಿತೆ? ಹಾಲುಮತದ ಕಲೆಗೆ ಒಳಿತೆ? ಇದು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬಲ್ಲದೆ? ಇದನ್ನು ಹಾಡುಗಾರರು ಸ್ವಾನಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ 'ಮಹಿಳಾಹಾಡುಗಾರ'ರಲ್ಲಿ ಆತಂಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವು. ಮಾಡುತ್ತಿವೆ ಸಹ. ಹಾಗಾಗಿ ತಳಮಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಡುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದ ಪೋಷಕರು ಸಹ ತಲ್ಲಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. ಈಗಾಗಲೇ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಹ ಪುರುಷ ಹಾಡುಗಾರರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಅಂತ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳು ಇವೆ. ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಿವೆ. ಆಕೆ ಈಗಾಗಲೇ ನನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಸಿಕ್ಕು ಈ ಹೋರಿ ಸಹವಾಸವೇ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಓಡಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ. ಈಕಿನೂ ಸಹ ಬಾಳ ಹೊತ್ತು ಇರಲ್ಲ. ಓಡಿ ಹೊಕ್ಕಾಳ ಅಂತ' ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪುರುಷನ ಅಹಂತನಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ. ಹಾಡುಗಾರರೆ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಈ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬಂಡತನಕ್ಕೆ, ನಿಮ್ಮ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ, ನಿಮ್ಮ ಅವಿವೇಕಿತನಕ್ಕೆ, ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಆಕ್ರಮನಶೀಲತೆಗೆ ಮುಜುಗರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹಿಂಜರಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದೆ. ಮಹಿಳೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂರಕ್ಷಕಿ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಡುತಾರ್ತಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಾರಿದ್ದಾಳೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಸಾರಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದು. ಪುರುಷ ಜೀವಸಂಕುಲದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಿಂತಕನಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸಹ್ಯ, ಭಯ, ಆತಂಕ. ಜೀವಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಸಮನಾಳದ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕುಲಕ್ಕಾಗಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯತೆ ತುಂಬಿರುಳುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ದೋರಣೆ ಆಕೆಯ ಹಿಂಜರಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾಳಜಿ ಇದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಈಕೆ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರತಿರೋಧಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

“ಗಂಡ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತ ಜಂಬದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಬ್ಯಾಡೊ

ಲತ್ತಿ ತಿಂದೋಗಿ ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ

ತರ್ಕದಿಂದ ಹಾಡಬೇಕು ಮಳ್ಳರಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡೊ

ಗಂಡ ಗಂಡಸರ ಬೋಗ ಮಾಡಿ ಬಸರಾಗಿ ಹಡದರ

ಹೇಳದಿದ್ದ ಬಿಡೊದಿಲ್ಲೊ ಗಂಡಿಗೇರೊಳಗ

ಗಂಡಸರ ಕುಂಡಿಲೆ ಹಡದರ ಹೆಣ್ಣಿಂದೇನು ಹರಕತ್ತಿಲ್ಲೋ

ಹೆಣ್ಣು ಇಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಲ್ಲೋ ಈ ಧರಣಿವಳಗಾ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟುದಾರಿ ಒಂದೆ

ಹುಟ್ಟಿದಮ್ಯಾಗ ಹೋಗಬೇಕೋ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರ್ಯಾಗೊ”3

ಹೇ ಗಂಡಸೆ? ನಿನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸು. ಈ ಲೋಕದೊಳಗೆ ನಿನ್ನತನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡು. ಮಳೆನಂಗ ನಾನೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತ ಸುಳ್ಳೆ ಯಾಕೆ ಬಡಿದಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಕೇವಲ ಗಂಡಸಿನಿಂದಲೇ ಈ ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಸಾಧ್ಯವಾದ್ರೆ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹರಕತ್ತಿಲ್ಲಬಿಡು. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗಿಂತಲೂ ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ಮಳ್ಳೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನತನವನ್ನು ಬಲ್ಲಂಗ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಇದು ಸರಿಯೇ? ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವೇ?. ನ್ಯಾಯವಲ್ಲತಾನೆ!. ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಸಾಕು, ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡು. ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಲತ್ತಿವಟು ತಿನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹುಷಾರ್. ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವರೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೆ. ಈಗ ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅವಾಸ್ತವದ ಆಟ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಅವಾಸ್ತವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ವಾಸ್ತವ ಮಂಡನೆಗಾಗಿ ನಾನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರುವೆ. ಎನ್ನುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ ದೋರಣೆ ಇದು. ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರ ಮೇಲಿರುವ ಇವತ್ತಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯುತ ಒತ್ತಡವೂ ಹೌದು. ಇಲ್ಲಿನ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಭಾಷೆಯು ಸಹ ಇಂತಹ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಾಡುಗಾರನ ಹಾಡುಗಳು ಈ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಇಂತಹ ಭಾಷಾಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆ:

“ಹುಡುಗಿ ನಿನ್ನ ಗ್ಯಾರೇಜನೊಳಗೆ, ಬಿಡಲೇನಾ ಗಾಡಿವಳಗಾ

ಹೆಂಗಂಗಾ ಹಾಗಾತ್ಯತಿ, ಹೇ ಹೆಂಗಂಗೋ ಆಗತ್ಯತಿ ನನಗೆ”4

“ಹೋರಿ ಬಂದಾದ ಬಾಳ ಮದಕ್ಕ, ಸಜ್ಜಕ ವಡಸಿ ಹಾಕಿದಿನಿದಕ್ಕ

ಕಬರಿಲ್ಲ ಹೋರಿ ಜೀವಕ, ಬರಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಇದರ ಮಗ್ಗಲಕ

ನಾರಿ ಬಂದಾಳೋ ಹೋರಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕ, ಸಿಕ್ಕಳಲ್ಲೋ ಕೊಂಬಿನ ಕಡತಕ

ಕಿತ್ತು ಹೊಯಿತೋ ನಿನ್ನ ಹುಕ್ಕ, ಹಾಕಿ ತಿಕ್ಕತಿತ್ತೊ ನೆಲಕ್ಕ”5

ಹಾಡುಗಾರನ ಇಂತಹ ಭಾಷಾಬಳಕೆಯು ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಕೆಯ ದೇಹದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಜೀವಸಂಕುಲಗಳ ಅಂಗ ಈತನಿಗೆ ಕೇವಲ ಗ್ಯಾರೇಜ್. ಅದು ಆತನಿಗೆ ಹೆಂಗಂಗೋ ಆದಾಗ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಜಾಗ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಹಾಡುಗಾರ ಎತ್ತ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅಥವಾ

ಕಲಾಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ವಿಕೃತವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಉಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಇವು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವು ಕೇವಲ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ, ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಥನಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರೀ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಲಾಭಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇವು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕವೂ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಾರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕೇಳುಗವರ್ಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಥನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನೆಲದ ಕಥನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾ ಹಾಲುಮತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಥನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಮುಖ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಡುತ್ತಿದೆ. ಕಲಾಮೀಮಾಂಸೆಯ ಕಥನಗಳು ಹಾಗೂ ಜೀವನಮೀಮಾಂಸೆಗಳ ಕಥನಗಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಲಕ್ಕಾದರೂ. ಇಂತಹ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಆಯಾಮ ಈ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಘಾತಕಾರಿ ಸಂಗತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಜೀವವೆಂದು ನೋಡದೆ ಕೇವಲ ವಸ್ತುವಾಗಿ ನೋಡುವ ಪುರುಷನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಇದು. ಅದು ಈ ಕಾಲದ ರೂಪಕ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಿತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವು ಜೀವವಿರೋಧಿ ತಂತ್ರಗಳು. ಇಂತಹ ನಿಂದನೆ, ಅಪಹಾಸ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆ, ಅವಮಾನ, ಅಸಹ್ಯಪಡಿಸುವ ಪ್ರದರ್ಶನಗುಣ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ರೊಚ್ಚಿಗೆಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಮಹಿಳಾ ಸಂಕಥನಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಅಥವಾ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯತೆಯ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು, ಜೀವಸಂಕುಲದ ಆಶಯಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಿಂದೆ 'ಸೆಕ್ಸ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ'ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಕುತಂತ್ರವೂ ಇದೆ. ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜಿಸಿ 'ಕಥನಗಳ ಸೆಕ್ಸ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ'ಯ ಬಳಕೆಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುತಂತ್ರದ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಹುನ್ನಾರವಿದು. ಹಾಗಾಗಿ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿ ಆಧುನಿಕ ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ ವ್ಯಾಪಾರಿ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೊಸರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭುತ್ವ, ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಉದ್ದೇಶಪೂರಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಗಾಯಕಿಯರಿಗೆ ಪುರುಷರೇ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹಾಡಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಒಳರಾಜಕಾರಣಗಳ ಕುತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪುರುಷ ಹಾಡುಗಾರರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆಂದು ಇವು ಕೇವಲ ಬಲಿ ಹಾಡುಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾನತೆ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪರಿಕರಗಳಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಶೋಷಣೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇದು ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ/ಕಲಾವಿದೆಗೆ ಮಾತ್ರವಿದೆ.

3. ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರ ಸ್ವೀಕಾರ: ನಿರಾಕರ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರಾಜಕಾರಣ.

“ಅರ್ಭಟದ ಹುಡುಗಿ ಕುದರಿಯ ನಡಿಗೆ

ಎಚ್ಚರವರಲಿ ಕುಂಬಾರ ಮಾಡಿದ ಗಡಗಿ”7

“ಅರೆರ ಹುಡಗಿ ಹಾಡಕ ಬಂದೈತಿ

ಇಲ್ಲದ ಹೇಳಿ ಬಡಿವಾರ ಮಾಡೈತಿ

ನನ್ನ ಹಾಡಕೇಳಿ ಹೀಕೀಗೆ ಗುಂಗ ಬಡದೈತಿ

ಮಂದಿಮುಂದ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ರೀತಿ

ತಗದನೋಡ ಪುರಾಣದೊಳಗ ಹೆಚ್ಚಾವದೈತಿ ಹೆಚ್ಚಾವದೈತಿ”8

ಇಲ್ಲಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳೇ ಸತ್ಯ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಿಷ್ಠ ಪುರಾಣಗಳೇ ಸತ್ಯ. ಅವೇ ಅಂತಿಮ. ಅಲ್ಲಿನ ಬದುಕಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯೇ ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ನೀನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ವಾಗ್ವಾದ ಮಾಡು. ಅಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅರಿತುಕೊ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ನೀನು ಮಂದಿಮುಂದ ಹೇಳಬೇಡ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ. ಇಂತಹ ಹೀನಾ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಹೀನಾಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದರೂ ಬಡಿವಾರ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಒಣಜಂಬದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀನು ಕುಂಬಾರ ಮಾಡಿದ ಗಡಗಿ ಇದ್ದಂಗೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಹೊಡೆಯಬಹುದು. ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲ ಶೀಲದ ಧೋರಣೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದು ಬಿಸಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಹಾಡುಗಾರನÀ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಪ್ರತೀಕ. ಅಕ್ರಮಕಾರಿ ಧೋರಣೆ ಇದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರದೇಶಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಡುಗಾರನ ಬರ್ಬರತೆ. ಈ ‘ಶಿಷ್ಠಪುರಾಣ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ವಾಗ್ವಾದವೂ’ ಇಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಹಜವಾದ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಪುರಾಣ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಶಪೂರಿತ ಚಿತ್ರಣಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಶೋಷಣೆಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ತಾಂಡವಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕಲಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಂಟಿದ ಬೃಹತ್ ‘ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೋಗ’ವಿದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಧರ್ಮ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಲಿಂಗ, ವೃತ್ತಿ, ದೈವ, ಪಂಥ ಮುಂತಾದ ಸಾವಿರಾರು ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ‘ಈ ನೆಲದ ಸುರರು ಮತ್ತು ಅಸುರರ ಜೀವತಾಣ ಈ ಪುರಾಣ’ ಎನ್ನುವುದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ವಾದ. ‘ಪುರಾಣಗಳು ಆರ್ಯರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳು. ಈ ನೆಲದ ನಿಜದ ಜನರಾದ ದ್ರಾವಿಡರ ಶೋಷಣೆಯ ಪರಿಕರಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯತ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಢ್ಯಗಳು ಎನ್ನುವುದು ಪೆರಿಯರ್ ಅವರ ವಾದ.”9 ಇವು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರರು ಆದಷ್ಟುಬೇಗ ಇದನ್ನು ಮೀರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಹಾಲುಮತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕ್ರಾಂತಿಕಥನಗಳು ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಇವರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಜಾನಪದವು ಸಹ ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಜಾನಪದದಲ್ಲೂ ರಾಜಕಾರಣವಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಾವು ಮಾಡಬಯಸುವ ಶೋಷಣೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹ ಈ ಜಾನಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ “ಬಳಕೆಯ ಜಾನಪದ” ಮತ್ತು “ವಾಸ್ತವ ಜಾನಪದ”ವನ್ನು ಮೊದಲು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ವಾಸ್ತವ ಜಾನಪದ ಶೋಷಣೆಯ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಆತ್ಮಕಥನದಂತೆ, ಶಿಷ್ಠಪುರಾಣದ ಒಳರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬಹುಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ

ಗುಲಾಮರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಷರಸಂಸ್ಕøತಿಯ ರಾಜಕಾರಣವಿದು. “ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಾಗ ಅದು ಪ್ರತೀಕಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವರ್ತಮಾನವನ್ನೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕಿರಿದಾದ ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರದ ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಇಡಿ ಪುರಾಣದ ಆವರಣವೆ ಓದುಗರ ಕಣ್ಣಿಗಿಂತ ಬರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಧ್ವನಿಗೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕವಿತೆಯ ಗಾತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಾಣ-ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾತ್ರ-ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹಿರಿದಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಿರಿದಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬಲ್ಲ ತಂತ್ರವಾಗಿ ಒದಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುರಾಣವು ಪುನರ್ ನಿರೂಪಣೆ ಆಗುತ್ತಲೂ ಮತ್ತು ಪುರಾಣದ ಮೂಲಕ ವರ್ತಮಾನವು ತುಲನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ತುಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಯಸವಾಗಿ ಎರಡು ಕಾಲಗಳ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಲೋಕಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವೂ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ”¹⁰ ಇದು ಅಪಯಕಾರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಿಂದ ದೋಷಪೂರಿತ ಕಥನಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳು ಸಹ ‘ದೋಷಪೂರಿತ ಪಠ್ಯಗಳು’ ಆಗಿಬಿಡುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲೂ ತಾರತಮ್ಯತೆಯನ್ನು, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಸಾರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶಕರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕುವ ತಂತ್ರವಿದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಡುಗಾರರು ಬಲಿಯಾಗಬಾರದು. ಜನಪದ ಕಲೆ ಅಲಕ್ಷಿತ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವಂತಿರಬೇಕು. ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಪ್ರೀತಿ, ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಜ್ಞಾನ, ಬಹುತ್ವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಬಹುಆಯಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಾರರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದು ಮೋಟೆ ಅವರು. ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರಲ್ಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದು ಆಶಾದಾಯಕ ಸಂಗತಿ.

“ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಸುಳ್ಳು ಉದ್ಯೋತಿ, ನಾನೇ ನಾನೇ ಅಂತ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ಕೊತಿ
ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡ್ಕೊತಿ, ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ ಗುರಿಯಾಗತ್ಕೊತಿ”¹¹

ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವ ಇಲ್ಲಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಈ ಬಗೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳೆ ಸತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಇವರ ಕಠೋರ ವಾದ. ಇಂತಹ ಮೊಂಡುತನದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಅಂದರೆ ‘ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರರ ಕಾಳಜಿ ಹಾಡುಗಾರರು ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡಿದರು. ಇವರ ಆಶಯ ಡೊಳ್ಳಿನಹಾಡುಗಳ ಈ ವಿಕೃತ ರೂಪವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಕಲಾಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅನುಸರಿಸಿದ ಗಾಯಕವರ್ಗ ವಿರಳ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಲಾವೈಧಾನಿಕತೆಯನ್ನು ‘ಬಂಡವಾಳ ವಿರೋಧಿಗಾರರು’ ಹಾಗೂ ‘ಸೃಜನಶೀಲವಲ್ಲದ ಹಾಡುಗಾರರು’ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಯಸದ ಕಲಾವಿದರು, ‘ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಶೈಲಿಗೆ ಬದ್ಧರಾದ ಹಾಡುಗಾರರು ಮಹಿಳಾ ಹಾಡುಗಾರ ಗುಲಾಮರು, ಎನ್ನುವ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದರೆ ಡೊಳ್ಳಿನ

ಹಾಡುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಗಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅಪರಾಧ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಇವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂತಹ ಅಪವಾದಗಳಿಗೆ ಮರುತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಕಾಳಜಿಪರ ಕಲಾವಿದರು ಮೌನವಾದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಮರುತ್ತರವನ್ನೂ ಸಹ ಸ್ವಾರ್ಥ ದುಡುಮೆಯ ಕಥನ ಪರಿಕರವನ್ನಾಗಿ, ವಾದ ಪ್ರತಿವಾದ ಆಕರವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಬಂಡತನ ಇಲ್ಲಿನದು. “ನಿಮ್ಮಂತವರ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಹಾದರ ಡ್ಯೂಟಿ ಹಿಡಿದವ”¹² ಅಂತ ಹಾಡುಗಾರರು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಅವಾಸ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬಿಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ‘ಕಲಾಹಾದಾರ’ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದರು ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಕಲಾಲೋಕದ ದುರಂತವಿದು. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ರೌಡಿಸಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಇದನ್ನು ‘ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಥನ ರೌಡಿಸಂ ಕಲ್ಬರ್’ ಎನ್ನಬಹುದು. “ಇಂಡಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಬಡವ ಎಂಬ ವರ್ಗಭೇದ: ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಎಂಬ ಜಾತಿಭೇದ: ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಲಿಂಗಭೇದ ಮುಂತಾದ ಅಸಮಾನತೆಗಳೇ ಶೋಷಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ದೇವರು, ಅವತಾರ, ಕರ್ಮ, ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯ, ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಮನುಷ್ಯನ ಒಳಗಿನ-ಹೊರಗಿನ ಎಲ್ಲ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಈ ಎಲ್ಲ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವೈಭವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮೌನವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಬದ್ಧತೆ”¹³ ಇಂತಹ ಎರಡು ಆಯಾಮಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಮೌನವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹಾಡುಗಾರರು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ. ಇದರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಮಹಿಳಾ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡುವ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ಸಹ ಅಸ್ಥಿರ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

“ನಾಗೇಶಿ ಮ್ಯಾಳನವರು ನಾಡಮ್ಯಾಲ ಜಾಂಡರಚ್ಚಿ

ಹಾಡತೀವೂ ಹಂದಿಗಡಕ ಜಾತಿ

ಹರದೇಶಿ ಮ್ಯಾಳದವರು ನಾಗೇಶಿ ಮ್ಯಾಳದವರ

ಸೆಂಟ ಕಿತ್ತಿಲ್ಲೊ ಯಾವಾಗ”¹⁴

ಇಂತಹ ಪದಪ್ರದರ್ಶನ ರೌಡಿಸಂ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಎಲ್ಲಬಗೆಯ ಹೊಡೆದಾಟಗಳಿಗೆ ಮುಂದಾಗಬೇಕು. ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ತಂಡದ ಜೊತೆ ಅಥವಾ ಪಂಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಪಂಥಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಾಗ್ವಾದವಂತೂ ತುಂಬಾ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ಸಾಮೋಹಿಕರೂಪ ತಾಳಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಪಂಥದವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರಂತೂ ಆ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಇಂತಹ ಪಂಥಪ್ರದರ್ಶನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರಂತೂ ಕಣ್ಣೀರಾಕಿ ನೊಂದು, ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ಮೃತಿಗೊಳಿಸಿವ ಕುತಂತ್ರವೂ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮೌನವಾಗಿಸುವ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಹಣಗಳಿಕೆಯ ಪರಿಕರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿರೋಧಿಗಳ ಮೌನವನ್ನು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ಈ ತರಹದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇವತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳೂ ಕಮ್ಮಿ. ಅಲ್ಲದೆ

ಇವರ ಮೌನವನ್ನು ಸಹ ಬಂಡವಾಳಕೇಂದ್ರಿತ ಹಾಡುಗಾರರು ಗೆಲುವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಅಬ್ಬರದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆಯೆಂದು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಲಾವಿದರು ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಪುರುಷ ಹಾಡುಗಾರರಂತೆ ಬಂಡತನದಿಂದ ಅಶ್ಲೀಲ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಸಹ. ಹಿಂಜರಿಕೆ, ಬೆಳೆದುಬಂದ ವಾತಾವರಣ, ಅಸುರಕ್ಷತೆ, ಪರಾವಲಂಬಿತನ, ಬಾವುಕತೆ, ನಾಚಿಕೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾಳಜಿ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆ, ಪುರುಷರು ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಗುಣವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಇನ್ನುಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಹಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸಬರು ಅಥವಾ ಹೊಸ ಹಾಡುಗಾರರು. ಈ ಹೊಸ ಹಾಡುಗಾರ ಗುಂಪು, ಹಳೆ ಹಾಡುಗಾರ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರದರ್ಶನ ಪರಂಪರೆಯಿಲ್ಲದವರು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಪರಂಪರೆ ಇರುವವರೊಂದಿಗೆ ಇವತ್ತು ಕಥನಗಳ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ತಾಕಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನವಪ್ರವೇಶದ ತಾಕಲಾಟ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಲೆಗೆ ಅವಕಾಶಗಳೇ ಇಲ್ಲ, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವ ತಳಮಳಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂತಹ ಮೌನವೂ ಸಹ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಪ್ರೇರಿತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ಹಿಂದೆ ಸರಿದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಾಡುಗಳು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿವೆ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜೀವಂತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಹಾಡುಗಳು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಶ್ಲೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಾರಮ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯು ಮುಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ಏಕಮಾದರಿಯಂತೆ, ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಯ ಸಂಕಥಗಳನ್ನಾಗಿ, ಪುರಾಣವೇ ಈ ಲೋಕದ ಸತ್ಯಕಥನಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ, ಅಶ್ಲೀಲ ಕಥನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದು. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಆಶಯವು ಸಹ ಗುಲಾಮತನವನ್ನು ಹೇರುವುದು, ಬಹುತ್ವವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದು. ಈ ನಾಶವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಡುಗಾರರು (ಎಂದತಕ್ಷಣ ಬಳಕೆಯ ಜಾನಪದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವುದಲ್ಲ) ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಧ್ಯತೆ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿನದು. ಪ್ರಭುತ್ವಕೇಂದ್ರಿತ ಬಳಕೆಯ ಜಾನಪದವನ್ನು ಯತಾವತ್ತಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವ ಅಥವಾ ಅನಾವರಣ ಮಾಡುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. ಇವರ ಜೊತೆಗೆ ಇವತ್ತಿನ ಈ ನಾಶವನ್ನು ಬೇಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಡುಗಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿರಲ್ಲಾ ಸಹ ಇದೆ. ಕೆಲವು ನಾಗೇಶಿಪರವಾದ ಹಾಡುಗಾರರು ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸಿರುವ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯಪರಿಕರಗಳು ಇವರಲ್ಲಿವೆ. ದೇಸೀವಾದಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಸಹ ಇದಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾವಿದರು ಮೌನಮುರಿದು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಇವರ ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೆ ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೆಂಬಲ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಗ 'ವಾಸ್ತವದ ಹಾಡುಗಳು' ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ

ಅನ್ವಯಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಡುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಹ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಕಲ್ಪಿತಹಾಡುಗಳ ಮತ್ತು ನಿಜಹಾಡುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಸಹ ಈ ನೆಪದಲ್ಲಾದರೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಸಹ ಮೂಲ ಹರದೇಶಿ-ನಾಗೇಸಿ ಕಲೆಯಂತೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಲಿಂಗಸಂಯೋಗ ವಾದವನ್ನು ಸಹಮತದಿಂದಲೇ ರೂಪಿಸಬಹುದು. ಆಗ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ, ವಿಡಂಬಣೆ ಮಾಡುವ ಬಂಡವಾಳ, ಜನಪ್ರಿಯ ಪುರುಷ ದುರುದ್ದೇಶದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಿಮುಖವಾಗಬಹುದು. ಭಾಷೆಗೆ ಇಂತಹದೊಂದು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ದಾರಣಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ಒಳಗಡೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಭಿನ್ನ ಐಡಿಯಲಾಜಿಗಳು ಇವೆ. ಈ ಐಡಿಯಲಾಜಿಗಳೆ ಕಲಾ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಹಾಳುತ್ತಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಸಮಾಜವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಗ ಇಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇದು ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯತೆಯ ವಿಸ್ಮೃತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಬಲವಾದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಬಹುದು. ಈ ಅವಕಾಶ ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ.

CONFLICT OF INTERESTS

None.

ACKNOWLEDGMENTS

None.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣೆಗಳು

1. ಶ್ರೀ. ಕೌಜಲಗಿ ವಿಠಲ, ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರ, ಕೌಜಲಗಿ ಗ್ರಾ. ಗೋಕಾಕ ತಾ. ವ 47.
2. ಶ್ರೀ ಸೋಮಲಿಂಗ ದನಗೊಂಡ. ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರ, ಬಿಜ್ಜರಗಿ ಗ್ರಾ, ಬಿಜಾಪುರ ತಾ. 62.
3. ಹಾಡು: ಗಂಡ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಜಂಬದಿಂದ ಏಳಿಕೊಬ್ಬಾಡೊ: ಜಗಜ್ಜಾಲ.
4. ಶ್ರೀ ಮದಗೊಂಡ ಮಹಾರಾಜ. ಸಂಗೊಳಗಿ ಗ್ರಾ. ಇಂಡಿ ತಾ. ವ 45.
5. ಶ್ರೀ ಕೌಜಲಗಿ ವಿಠಲ, ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರ, ಕೌಜಲಗಿ ಗ್ರಾ. ಗೋಕಾಕ ತಾ. ವ 47.
6. ಯುಟ್ಯೂಬ್: ಶ್ರೀ ಬೀರಪ್ಪ ಗುಡಗುಡಿ, ಹಾಡು: ಹುಡಗಿ ನಿನ್ನ ಗ್ರಾರೇಜನೊಳಗ...
7. ಶ್ರೀ ನಿಂಗಪ್ಪ ಹಾ ಗುಡ್ಡದ. ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರ: ಡೋಣಿ ಗ್ರಾ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲಾ ವ. 34.
8. ಶ್ರೀ ರಾಮಣ್ಣ ನಿಪನ್ಯಾಳ, ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರ. ನಿಪ್ಪಿನಾಳ ವ 45.
9. ಲೇ: ಪೆರಿಯರ್ ಎಂಬ ಅಚ್ಚರಿ. ಪತ್ರಿಕೆ. ನಾನು ಗೌರಿಕಾಂ: ಜಗಜ್ಜಾಲ
10. ಮಹಿಳೆ ಚರಿತ್ರೆ-ಪುರಾಣ: ಡಾ. ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಚಿ. ಬೇಗೂರು. ಪು. 28.
11. ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಸವಸುದ್ದಿ ಹಾಗೂ ಸಂಗಡಿಗರು. ಸವಸುದ್ದಿ ಗ್ರಾ. ರಾಯಭಾಗ ತಾ.

- 12.ಮಾತು ತಲೆ ಎತ್ತುವ ಬಗೆ: ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ: ಪು.235.
13.ಶ್ರೀ ನಿಂಗಪ್ಪ ಹಾ ಗುಡ್ಡಪ್ಪ. ಡೊಳ್ಳಿನ ಹಾಡುಗಾರ: ಯಳವತ್ತಿ ಗ್ರಾ. ವ. 42
14.ಹಾಡು: ಗಂಡ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಜಂಬದಿಂದ ಏಳಿಕೊಬ್ಬಾಡೊ: ಜಗಜ್ಜಾಲ.